

Arendal og Omegns Sparekasse

Basel II

PILAR III

31.12.2013

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET	3
2	KONSOLIDERING	3
2.1	Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv.....	3
3	BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER	3
3.1	Introduksjon til nye kapitaldekningsregler.....	3
4	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	5
4.1	Ansvarlig kapital	5
4.2	Kapitalkrav	6
5	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO.....	6
5.1	Innledning.....	6
5.2	Organisering og ansvar.....	7
5.3	Risikoområder	8
6	RISIKOOMRÅDER	9
6.1	Kredittrisiko - Standardmetoden.....	9
6.2	Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen.....	14
6.3	Renterisiko utenfor handelsporteføljen.....	15
6.4	Likviditetsrisiko	15
6.5	Markedsrisiko	16
6.6	Operasjonell risiko.....	17
6.7	Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko	17
7	BANKENS GODTGJØRELSESORNING.....	18

1 INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3).

Det legges opp til å utarbeide et tilsvarende dokument hvert år i tilknytning til årsrapporten. Vesentlige endringer som gjør at innholdet i dokumentet avviker betydelig fra faktiske forhold vil kunne medføre hyppigere oppdatering av informasjonen.

Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2013 med mindre annet fremgår.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

Det vises til annen litteratur for en nærmere beskrivelse av kapitaldekningsreglene.

2 KONSOLIDERING

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Arendal og Omegns Sparekasse har ingen datterselskap eller tilknyttede selskaper.

3 BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER

3.1 Introduksjon til nye kapitaldekningsregler

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapital situasjon i Arendal og Omegns Sparekasse. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) som pålegges banken i nytt kapitaldekningsregelverk (Basel II).

Det nye kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standard
Markedsrisiko	Standard
Operasjonell risiko	Basis

Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Banken inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.

4 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Den ansvarlige kapitalen består av kjernekapital og tilleggskapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalforskriftens definisjoner. Alle tall oppgis i hele tusen.

4.1 Ansvarlig kapital

Beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning pr. 31.12.2013.

	Basel II
Ansvarlig kapital	
Aksjekapital	0
Annen godkjent EK	0
Sparebankens fond	247.738
Gavefond	0
Sum balanseført egenkapital	247.738
Annen kjernekapital	
Fondsobligasjoner	24.953
Sum annen kjernekapital	24.953
Fradrag	
Utsatt skattfordel	0
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	-4.310
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-11.081
Sum fradrag	-15.391
Netto kjernekapital	257.300
Risikoveid beregningsgrunnlag	
Kredittrisiko	
Offentlig eide foretak	5.000
Institusjoner	42.375
Foretak	45.925
Engasjement med pantesikkerhet i eiendom	741.588
Forfalte engasjementer	5.362
Obligasjoner med fortrinnsrett	14.463
Andeler i verdipapirfond	0
Øvrige engasjement	181.987
Operasjonell risiko	96.138
Fradrag i beregningsgrunnlaget	-22.475
Totalt beregningsgrunnlag	1.110.363
Kapitaldekning	23,17 %

4.2 Kapitalkrav

Minimumskravet til ansvarlig kapital:

Engasjementskategorier	
Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter	0
Offentlig eide foretak	400
Multilaterale utviklingsbanker	0
Internasjonale organisasjoner	0
Institusjoner	3.390
Foretak	3.674
Massemarkedsengasjementer	0
Eng. med pantesikkerhet i bolig	59.327
Forfalte engasjement	429
Høyrisikoengasjement	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	1.157
Andeler i verdipapirfond	0
Øvrige engasjementer	14.559
Kapitalkrav kredittrisiko	82.936
<i>Kapitalkrav markedsrisiko 1)</i>	0
<i>Kapitalkrav operasjonell risiko 2)</i>	7.691
<i>Fradrag i Kapitalkravet</i>	-1.798
Totalt kapitalkrav	88.829

- 1) Banken har ikke engasjementer som medfører rapporteringsplikt for markedsrisiko.
- 2) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12.5, beregnet ved regnskapsårets slutt. Inntektsposter som medtas i beregningsgrunnlaget følger § 42-1 (3) i kapitalforskriften.

5 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

5.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Arendal og Omegns Sparekasse har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

Arendal og Omegns Sparekasse vedtok våren 2007 å gå til innkjøp av Eika Gruppens VIS modell. Modellen er en restrisikomodel basert på standardmetoden, som baserer seg på å identifisere de risikoer som ikke er dekket av minstekravet. Modellen omfatter nødvendige arbeidsprosesser, instruksjoner, beregninger og øvrige dokumenter som anses nødvendige for å etablere en tilstrekkelig

ICAAP prosess. Nødvendig utvikling og tilpasning i egen bank er gjennomført i samarbeid med samarbeidende lokale Eika banker.

Risiko- og kapitalstyringen i banken tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen. Banken har etablert egne risikostrategier for hvert område, og et konkretisert styringsmål og rammer for det enkelte risikoområde. Disse strategiene revurderes minst årlig i sammenheng med bankens øvrige planprosess.

Styringsmål og rammer nedfelt i bankens risikostrategier skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet både på kort og lang sikt. Hensikten er å unngå for store risikokonsentrasjoner i virksomheten. Konsentrasjoner som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true bankens lønnsomhet og soliditet.

5.2 Organisering og ansvar

Ansvar og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Styret

Har ansvar for å påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastsetter videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i banken, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard.

Banksjef

Har ansvaret for den overordnede risikostyringen, herunder ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i banken, og at risikoeksponeringen overvåkes. Banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Alle ledere

Har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leder ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område.

Revisor

Banken har ikke intern revisjon. Bankens ekstern revisor etterprøver om rutiner og retningslinjer etterleves, samt vurderer om bankens modellverk knyttet til risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapital situasjon. Ekstern revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens intern kontroll som også inneholder vurdering av bankens kapitalanalyse (ICAAP).

5.3 Risikoområder

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	Er risikoen for tap som følger av kunders eller andre motparters evne og vilje til å oppfylle sine forpliktelser
Likviditetsrisiko	Er risikoen for ikke å være i stand til å innfri forpliktelser eller ikke evne å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.
Markedsrisiko	Er risikoen for tap som følge av endringer i observerbare markedskurser som renter, verdipapirkurser og valutakurser
Operasjonell risiko	Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
Forretningsrisiko	Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeferd.
Omdømmerisiko	Er risikoen for svikt i inntjening og tilgang på funding på grunn av sviktende omdømme hos kunder, motparter og/eller myndigheter.
Strategisk risiko	Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsninger

6 RISIKOOMRÅDER

6.1 Kredittrisiko - Standardmetoden

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Styring og kontroll

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter og bevilgningsreglement.

Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til banksjef innenfor visse rammer. Banksjef kan videre delegerer fullmakter. De delegererte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er den viktigste forutsetning for at banken skal kunne realisere sin målsetting. Løpende kompetanseutvikling er en nødvendig innsatsfaktor for å bygge opp og vedlikeholde kompetansen. Det er kredittsjefens ansvar å sørge for at medarbeidere innen kredittområdet har eller utvikler den nødvendige kredittkompetanse.

Banken bruker egne risikoklassifiseringssystemer i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av kredittporteføljen. Modellene differensierer kundene basert på økonomi og sikkerhet og kategoriserer kundene i følgende undergrupper; lav, middels og høy risiko, samt misligholdte engasjementer.

Risikokonsentrasjon, store engasjementer og grupper av engasjementer hvor det er en eller et fåtall felles risikodrivere som kan påvirkes samtidig, skal begrenses.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalramme for eksponering per bransje og per utsteder.

Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder samt utlån til kredittinstitusjoner fordelt på risikoklassifisering, kundegruppe og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning til kunder og kredittinstitusjoner. Tabellene viser også samlet engasjementsbeløp med verdifall og nedskrivninger. Alle beløp oppgis i hele tusen kroner.

Samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger og uten hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse og engasjementenes gjennomsnittlige størrelse i løpet av perioden:

Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp 2013 + utgående beløp 2013 delt på to.

Engasjementstype	Engasjementsbeløp pr 31.12.2013		Gjennomsnittlig eng.beløp	
	Balanseposter	Utenom balanse	Balanseposter	Utenom balanse
Lav risiko (A)	423.282	71.099	520.796	58.587
Middels risiko (B+C)	1.319.339	41.866	1.216.317	35.783
Høy risiko (D+E)	211.759	6.540	210.255	9.700
Uklassifisert	7.803	1.564	12.058	1.703
Mislighold	6.889	0	3.764	0
Sum	1.969.072	121.069	1.963.190	105.773

Engasjementer fordelt på geografiske områder:

Engasjementstype	Aust-Agder	Landet forøvrig	Utland	Ufordelt	Total
Utlån	1.833.686	127.058	1.439	0	1.962.183
Garantier	57.406	466	0	0	57.872
Eksponering	0	0	0	62.946	62.946
Sum	1.891.092	127.524	1.439	62.946	2.083.001

Engasjement fordelt på kundegrupper og bransjer:

Engasjementstype	Utlån	Garantier	Eksponering	Mislighold	Total
Personkunder (PM)	1.851.280	71.612	52.693	6.890	1.982.475
Primærnæringer	2.666	75	31	0	2.772
Industri og produksjonsforetak	1.514	525	1.107	0	3.146
Bygge- og anleggsvirksomhet	12.894	1.322	3.129	0	17.345
Varehandel, hotell mv	24.386	496	3.285	0	28.167
Eiendomsforvaltning / drift	41.694	450	1.000	0	43.144
Transport og kommunikasjon	6.868	437	1.063	0	8.368
Tjenesteytende virksomhet	20.882	366	638	0	21.886
Totalt BM	110.903	3.671	10.253	0	124.827
Sum engasjementer til kunder	1.962.183	75.283	62.946	6.890	2.107.302

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	9.752	0	0	0	9.752
Sum utlån til kunder og kredittinstitusjoner	9.752	0	0	0	9.752

Gjenstående løpetid for engasjementene:

	Uten forfall / ufordelt	Under 3 mnd	3 – 12 mnd	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
Utlån og fordringer på kredittinst.	852	0	1.500	5.400	2.000	9.752
Utlån til kunder	0	187.840	71.957	351.239	1.351.147	1.962.183
Garantier	57.872	0	0	0	0	57.872
Ubenyttet bevilgning	62.946	0	0	0	0	62.946
Totalengasjement	121.670	187.840	73.457	356.639	1.353.147	2.092.753

Nedskrivninger på utlån og garantier

Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, inntektsføres direkte. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister og overtrekkslister.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er innekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Nedskrivning på enkelte lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og estimert realisasjonsverdi av stilte sikkerheter. Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Spesielt fokusert er engasjementer kategorisert som høy risiko. Der de vurderte sikkerheter åpenbart ikke dekker engasjementet, blir det alltid vurdert nedskrivning ved mislighold. I slike tilfeller blir nedskrivningen alltid foretatt når misligholdet har lengre varighet enn 90 dager. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerheter.

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inngår også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Følgelig vurderes alle utlån med unntak for de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Bankens modell for beregning av gruppevis nedskrivninger baserer seg på forventet tap i de ulike risikoklasser.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp etter nedskrivning fordelt på forfalte engasjementer og engasjementer med verdifall. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

Forfalte engasjementer er her definert som engasjementer som er misligholdt 90 dager etter forfallstidspunktet. Engasjementer med verdifall er engasjementer som er gjort gjenstand for individuelle nedskrivninger.

Bransje	Samlet engasjementsbeløp	
	-forfalte	-med verdifall
Primærnæring	0	0
Industri	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	0	0
Varehandel, hotell og restaurant	0	0
Eiendomsforvaltning / drift	0	0
Transport og kommunikasjon	0	0
Tjenesteytende virksomhet	0	0
Personkunder	6.890	1.950
Sum	6.890	1.950

Geografisk område	Samlet engasjementsbeløp	
	-forfalte	-med verdifall
Agder	6.890	1.950
Landet for øvrig	0	0
Utlandet	0	0
Sum	6.890	1.950

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier fordelt på næring	2013
Primærnæring	0
Industri	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	0
Varehandel, hotell og restaurant	0
Eiendomsforvaltning / drift	0
Transport og kommunikasjon	0
Tjenesteytende virksomhet	2.600
Personkunder	11.420
Totalt	14.020

Individuelle nedskrivninger 2013	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Individuelle nedskr. til dekning av tap på utlån, garantier m.v. pr. 01.01	14.505	3.380	17.885
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle avskrivninger	-1.254	-952	-2.206
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-3.181	-578	-3.759
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er foretatt individuelle avskrivninger	1.215	0	1.215
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	135	750	885
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier pr 31.12	11.420	2.600	14.020

Gruppenedskrivninger 2013	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier pr. 01.01	11.400	0	11.400
+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	0	0	0
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier pr 31.12	11.400	0	11.400

Netto resultatført tap 2013	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-3.085	-780	-3.865
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	0	0	0
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	1.254	952	2.206
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	937	0	937
- Inngang på tidligere nedskrevet utlån, garantier m.v.	-441	0	-441
Sum tap på utlån, garantier m.v.	-1.335	172	-1.163

Netto resultatført tap fordelt på næring 2013	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Primærnæring	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	0	552	552
Varehandel, hotell og restaurant	0	-380	-380
Industri	0	0	0
Tjenesteytende virksomhet	0	0	0
Personkunder	-1.335	0	-1.335
Gruppenedskrivning	0	0	0
Tap på utlån og garantier til kunder	-1.335	172	-1.163

Bruk av ratingbyråer

Arendal og Omegns Sparekasse anvender ikke ratingbyråer eller eksportkredittbyråer ved kapitalvurderingen.

Sikkerheter

Reduksjonsfaktor av kapitalkravet benyttes på pant i bolig og fritidsbolig innenfor 85 % av forsvarlig verdigrunnlag. Ved fastsettelse av forsvarlig verdigrunnlag legges sikkerhetens markedsverdi til grunn. Brutto engasjement med pant i bolig er på kr **1.818.913** hvorav kr **1.807.351** vektet 35% etter gjeldende regelverk.

Motpartsrisiko for derivater

Arendal og Omegns Sparekasse har utstedt lånegarantier på **11,6 mill. kroner** for valutalån opptatt av kunder i banken. Pr. 31.12.13 har valutaeksponeringen en positiv markedsverdi på 1,4 mill. kroner.

Avtalene regnskapsføres som sikringsforetninger, og verdsettes dermed regnskapsmessig etter samme prinsipper som den sikrede post.

Finansielle derivater	Nominelt beløp
Egenkapitalrelaterte derivater	0
Lånegarantier tilknyttet valutalån	11.600
Sum	11.600

6.2 Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Aksjer og andeler som klassifiseres som omløpsportefølje eller anleggspportefølje er vurdert etter porteføljeverdis prinsipp. Omløpsporteføljen kan bestå av andeler i pengemarkedsfond. Urealiserte verdiendringer på omløpsporteføljen resultatføres. Verdien på anleggspporteføljen som helhet er antatt lik eller høyere enn verdifall på andelen av børsnoterte verdipapirer, slik at det ikke er foretatt avsetning / nedskrivning av anleggspporteføljen.

Aksjer og andeler 31.12.2013 (tusen kroner)	Bokført verdi	Virkelig verdi
Omløpsportefølje (holdes for gevinstformål)	0	0
-Børsnoterte	0	0
-Unoterte	0	0
-Pengemarkedsfond	0	0
Anleggspportefølje (holdes av strategiske årsak)	27.350	39.007
-Børsnoterte	0	0
-Unoterte	27.350	39.007
Sum aksjer og andeler	27.350	39.007

6.3 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. I banken er renterisikoen knyttet til fastrente innskudd (innlån), fastrente utlån og obligasjonsportefølje.

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen. Banken styrer renterisikoen mot det ønskede nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater om nødvendig. Bankens renterisiko er å anse som lav.

Renterisiko måles og rapporteres årlig gjennom beregning av effekten på instrumentenes virkning av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med 1 prosentpoeng.

Netto renterisiko (alle beløp i tusen NOK) var seg slik ved utgangen av året:

Eiendeler	Beløp	Durasjon	Renterisiko
Fastrentelån	19.192	5,68	1.090
Obligasjoner	259.771	0,20	520
Renterisiko eiendeler			1.609
Gjeld	Beløp	Durasjon	Renterisiko
Kredittforeningen for Sparebanker (KFS)	180.000	0,14	251
Fastrenteinnskudd	110.650	0,86	956
Utstedte obligasjoner	150.000	0,08	123
Fondsobligasjon	25.000	0,21	53
Renterisiko gjeld			1.383
Netto renterisiko			226

6.4 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å innfri sine forpliktelser eller ikke evne å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i finansstrategien, som setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig finansiering, størrelse på udisponerte trekkrettigheter, størrelsen på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden som banken skal være uavhengig av ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet.

Likviditetsrisiko styres på overordnet nivå etter en rekke parametere, hvor likviditetsindikator og finansierungsgrad er blant de vesentligste. Likviditetsindikatoren måler forholdet mellom bankens

stabile finansiering og bankens illikvide eiendeler, mens finansieringsgraden viser bankens innskudd i forhold til utlån.

Banken skal hovedsakelig finansiere sin virksomhet gjennom egenkapital og innskudd fra kunder. Det søkes å oppnå en innskuddstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt på at likviditetsrisikoen skal være lav.

Bankens likviditet

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekning, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2013 på **86,3 %**.

Likviditetssituasjonen er tilfredsstillende med en likviditetsreserve (inkl. trekkrettigheter) pr. 31.12.2013 på **kr 313.248**. Dette består av kontanter og fordringer på sentralbanker med kr. 55.169, fordringer på oppgjørskonto i DNB på kr. 0 (trukket kr 7.030) og obligasjoner med kr. 258.079. Av obligasjonsporteføljen er 65,5 mill. kroner deponert i Norges Bank som kan brukes til låneopptak om nødvendig. På samme tid utgjorde udisponerte trekkrettigheter **kr 103.000 (kr 7.030 trukket)**. Den totale fundingen fra verdipapirmarkedet var pr. 31.12.2013 **kr 150.000**. (nominelle verdier). Av dette forfaller kr. 50.000 i 2014 og kr. 100.000 i 2016.

6.5 Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten, samt rente- og valutahandel.

Styring og kontroll

Markeds risiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret gjennom bankens finansstrategi og ihht gjeldende forskrifter. Finansstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen svært begrenset, med bakgrunn i:

- Bankens eksponering i egenkapitalmarkedet utover eierinteresse i Eika Gruppen er ubetydelig.
- Bankens transaksjoner i utenlandsk valuta er ubetydelig.

6.6 Operasjonell risiko

Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter:

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll
- Ekstern revisors kontroll

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid ihht internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra ekstern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

6.7 Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko

Definisjon

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Forretningsrisiko:

Denne risikoen defineres som uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeferd.

Omdømmerisiko:

Omdømmerisiko er risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang som følge av sviktende tillit og omdømme i markedet.

Strategisk risiko:

Banken definerer denne risikoen som risikoen for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del bankens arbeid ihht internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av strategisk risiko og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Etter styrets oppfatning har bankens oppnådde resultater vist at den er konkurransedyktig og har evne til lønnsomhet. Gjennomført analyse om kundetilfredshet og positive tilbakemeldinger fra kundene gir trygghet for at banken evner å betjene på et tilfredsstillende servicenivå.

7 BANKENS GODTGJØRELSESORDNING

Styret har gitt retningslinjer for godtgjørelse som omfatter alle former for godtgjørelse til bankens ansatte. Retningslinjene skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med virksomhetens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

Banken har en generell ordning for variabel godtgjørelse som omfatter hele banken, men som ikke gir incentiveeffekter når det gjelder overtakelse av risiko.

Den variable godtgjørelse er av en størrelse som blir til å henføre til unntaket i Finanstilsynets rundskriv 11/2011 pkt. 5: "Godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond". Unntaket sier at ekstrabetalinger/fordeler til ansatte som ikke utgjør mer enn inntil halvannen månedslønn pr. år ikke omfattes av forskriften.